

OPRAVDOVÝ

KREŠTĀN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENÍK
LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>	Vychodí každú nedel'.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14. Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.</i>
Na celý rok 2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	
Na pol roka 1 „ — „		
Na štvrt roka — 50 „		
Jednotlivé číslo 8 kr.		

Začína sa brieždiť.

Nič netrvá večne. A najmieň bude večne trvať doba mámení ľudovej strany. Jak veľký krik, lomoz sa robil po tých pár časopisoch, ktoré založila ľudová strana z mozolov ľudu,

nejakej dedine osadia a chcú si mnoho divákov privábiť, čo robia? Vezmú prodovšetkým veľký bubon, postavia k nemu silného chlapa, ktorý naň dobre tlie a pošlú ho po dedine chodiť a

Papučová škola v Zubáku.

keď sa direkcia ľudovej strany rozhodla, že bude po krajine vydržiavať ľudové shromaždenia.

Bolo to plesania a radosti po novinách ľudovej strany, jasali boli, že si celú krajinu podmania týmito shromaždeniami. A uznať musíme, že to zprvu dosť dobre išlo. Nuž ale má to svoju prirodzenú príčinu. Keď sa komedianti v

bubnovať. Aby výsledok bol ešte istejší, obyčajne aj pár opíc alebo nejaké iné cudzozemské zvery pošlú sa na cestu po dedine. A pritom sa plnými ústami kričí; ľudkovia, toto všetko je len slabý tieň, len slabá tóna toho, čo na komédii budete vidieť. A mnoho zvedavých ľudí sadne na lep, ide si obzrieť komédiu, zvlášte jak vstupné nenie vysoké.

Práve takto komediantsky robila aj ľudová strana, keď začala svolávať ľudové shromaždenia. Veľký bubon «Kresfan» bil o dušné spasenie na kožu, tak že až prašala. Kričal čo mu hrdlo, vlastne pero stačilo a sľuboval hory-doly. Menšie bubníky boli kaplánci a iní menší bôžikovia, ktorí veru tiež nešporovali sľubami. To najmenšie, čo sľúbili, bolo odpustenie daní a odpustenie všetkých hriechov. A nechybovaly ani opice a iné u nás nezvyčajné zvery, ktoré zprvu tiež veľmi lákaly obecnosť. Prvý je v tomto ohľade gróf Ferdinand Zichy, so zlatým rúnom alebo zlatou vlnou, za ním príjde hneď gróf Mikuláš Móric Eszterházy, bez zlatého rúna a rad týchto zriedkavých pánov zatvára cis. a kráľovský komorník pán Štefan Rakovszky. Ani pána Zmeškala nesieme vynechať, toto opravdového chameleona, ktorý je dnes katolíkom, zajtra evanjelikom, dnes patrí k národnej strane a zajtra k ľudovej a o chvíľu bude patriť k liberálnej strane.

Nuž ktože by bol býval v stave odolaf túžbe, aby za darmo bez všetkého namáhania, najviac že pár mil' cesty prekoná, všetko toto obsiahol a videl grófa so zlatou vlnou v sprievode iných tiež niečím vynikajúcich pánov. Ba keby sa nebolo našlo divákov, to by bol býval zlý znak, lebo z toho by sa bolo mohlo zatvárať, že ľud sa už viac o nič nestará, že ho viac nič nezaujima, neinteresuje, že je ľahostajným oproti všetkému, aj proti vlastnému osudu.

Nuž a pokiaľ, ako vieme, všetko nové má istú príťažlivú, váblivú silu, a ľudové shromaždenia, na ktorých sa budú dane odpúšťať a odpustky rozdávať a kde človek zároveň aj tak mnoho vidí, boly novotou, a tak je tedy celkom prirodzená vec, že sa ľud zprvu išiel podívať na túto komédiu.

Ale jako to obyčajne býva u tých dedinských opravdových komediantov, že všetko, čo vedeli a mohli, použili za reklam, a keď si ľud navábili do búdy, potom im tiež viac neukážu než ten veľký bubon, ktorý divákov svolával a tých pár opíc, ktoré hore a dolu dedinou kotrmelce vialy; tak to bolo aj s ľudovými shromaždeniami. Držaly sa na nich tie isté reči, ktoré veľký bubon «Kresfan» už pred mesiacami uverejnil a ktoré používal za reklam, hovoriac: toto čo ja tu píšem, je len slabý tieň, len slabá tóna, príďte na shromaždenie, tam potom počujete reči, od ktorých vám vlasy budú dúpkom stávať. — A «Kresfan» mal v tomto poslednom pravdu, lebo slovenským poslucháčom skutočne dúpkom stávaly vlasy, keď počuly maďarské otvárajúce reči, z ktorých nerozumeli ani slova.

Takto to išlo pár mesiacov, shromaždenia riastly, ako huby po daždi, a siahodlhé reči sy-

paly sa ako záplava, ktorá hrozí potopou. A ľud, ten dobrý ľud sa len díval a čakal, kedy už uvidí nejaký výsledok týchto shromaždení. Čakal, kedy už títo páni so zlatou vlnou prichytia sa vážne ku nejakej práci, kedy už raz vážne spraví niečo v prospech toho ľudu, ktorému vždy trúbia: jaký si chudobný, nemáš zárobku atď. Ľud celkom oprávnene očakával, že po ľudovom shromaždení nasledovať bude porada, na ktorej sa ustáli, že sa taký alebo onaký podnik založí, aby ľud našiel zárobok. A miesto toho, inšie sa nič nerobilo, než že sa pilo práve tak, jako pred shromaždením.

A ľud, ktorý vidí, že tieto ľudové shromaždenia sú len dedinské komédie, ktoré si veľkí páni zostrájajú, aby si čas ukrátili, nasýtil sa už nimi natoľko, že si veru pán gróf Ferdinand Zichy spolu aj s pánom grófom Eszterházym skoro nohy vybehajú, kým najdu nejakú dedinu, alebo mestečko, kde by mohli túto ľudovú komédiu vydržiavať. Ľud nahliadol, že jediným makavým výsledkom týchto shromaždení je to, že sa ľud orabuje o vnútorný pokoj, že sa nimi rozsiera nenávisť náboženská, že sa nimi rozsiera rozbroj politický, a práve preto, politicky zralý ľud nechce viac účast brať na týchto shromaždeniach.

A buď Bohu chvála začína sa už všade brieždiť. Mrákavy a chmáry, ktoré zapríčinily agitácie ľudovej strany, tratia sa už s oblohy politického života nášho. Ľud slovenský dal sa na čas omámiť, omráčiť, oslepiť, jeho zdravý úsudok ale dostáva už prevahu. Nahliada už, že vodcovia ľudovej strany použil ho chcú len za nástroj, len za slepý nástroj, pomocou ktorého chcú ciele svoje, totižto *zniženie všeobecnej občianskej slobody*, dosiahnuť. — Ľud nahliada, že jak sa dá použil za nástroj, že tým len bič pletie sám na seba.

A nahliadajúc toto, čo sme my vopred predpovedali, ľud slovenský odvracia sa od ľudovej strany a vracia sa do tábora liberálnej strany, tej strany, ktorá, jako aj jej meno poukazuje, usiluje sa rozšíriť občiansku slobodu všetkých občanov vlasti bez rozdielu náboženstva a jazyka. Liberálna strana nesvoláva shromaždenia, nezdržuje ľud od práce, lež miesto toho vysielala priemyselných inšpektorov po krajine, aby skúmali okolnosti a pomery, či by sa tu lebo tam nedal založiť nejaký priemyselný podnik, ktorým by sa blahobyť ľudu napomohol; liberálna strana nechová ľud prázdnyimi rečami, lež v tichosti bez hluku a kriku všetko možné podujima, aby rozkvet krajiny napomohla. A táto strana skutočne zaslúži tú dôveru a podporu so strany ľudu, ktorú jej aj dosiaľ tak hojne venoval.

Slovo k rodákom.

Videli sme už doposavád', a presvedčujeme sa so dňa na deň z reči i účinkovania, ako aj so zostavenia ľudovej strany, že je ona z ohľadov politických nesprávna, nepravdivá a v nasledujúcom ešte dokážeme aj to, že je táže z praktického stanoviska jednoducho nemožná, lebo je bezzákladná a jalová.

Každý rozumný a seriózný človek len do takej práce sa chytá, ktorá je potrebná, užitočná a možná; len za takým cieľom sa ženie, ktorý dosiahnuť mu je k osohu a ktorý dosiahnuť aspoň pravdepodobným sa mu byť zdá. Žeby sa ale za nepotrebným a spolu takým hnal, čo previesť a dosiahnuť absolútne nemôže: to o rozumnom človekovi ani len predpokladať nemožno. Za nedostiziteľnými vecmi sa len blázon alebo streštenec uháňa.

Keď už tedy od jedného každého jednotlivca požadujeme to, aby ho v prácach a snahách jeho povaha viedla, žeby účinkovanie jeho aspoň výhľad na možný úspech malo: tým skorej a v tým väčšej miere musíme to požadovať od politickej stránky, ktorá státisíce občanov k sebe privábí a upútať, ktorá osudy krajiny i obyvateľstva spravovať by chcela.

To je minimum, to najmenšie, čo od politickej strany požadovať nutno, ale toto odpustiť, od tohoto odhliadnuť už na žiaden pád neslobodno. No a kočujúca po krajine ľudová strana, dľa všetkého čo podnes o nej, z jej reči a účinkovania na javo vyšlo, napriek všetkej logike a rozumu, nemá samostatného takého cieľu, ktorý by jestvovanie a dejstvovanie tejže ospravedlnil a odôvodnil, ktorý by ju, keď aj nie nevyhnutnou, ale aspoň potrebnou robil: ba práve naopak to, čo za hlavný smer svojho programu z ohľadu osožnosti potrebnosti a praktičnosti vystavila, iba puhyým snom pomenovať možno.

Jediná jej snaha, výlučný jej cieľ je: revízia cirkevno-politických zákonov. Je to základ, na ktorom sa politická strana utvoríť môže? Nie, to je primalicherný základ, z ktorého v pred i nazad, v pravo i v ľavo ľahko sošmknúť sa je možno, ale na tom samom štátnu budovu upevniť absolútne nemožno. Ale pozrime ďalej: je nám to potrebné? Je to osožné? A je to vôbec možné?

Potrebné je nie, lebo prevedenie takzvaného «*nového poriadku*» — pod ktorým ľudová strana štátne matriky a občianske manželstvá myslí — v celej krajine v tichosti a poriadku do života sa uviedlo a práve ten veľikú prevahu tvoriaci ľud premeny tieto pomerne vďačne, alebo povedzme, že, len ako by fatum, netečne prijal. Buďsi ale tak alebo inak, nášmu svetu ani len nenapadlo nad takouto novotou čo by sa len i

pozastavíť, tým menej nespokojným byť s ňou. Len vplyv svoj nadužívavší a zneužívavší farári spreneveriac sa povinnosti občianskej, brojili proti zákonom a huckali proti nim ľud, posiaľ, buď Bohu chvála, bez úspechu, lebo ten ľud vôbec akosi pochopiť nemôže a nechce, žeby štátne matriky a civilny sobáš jeho svedomiu a duši škodlivým bol. Nuž tedy prečo sa boríť proti tou pár jednotlivcom, čo takmer všetci ostatní znivočiť si nežiadajú? A potom, veď sme ľudia, a všetko čo ako obozretne vykonáme, je len ľudské, tedy viac-menej nedokonalé, neúplné, ba krehké. Aj ten najlepší zákon môže mať menšie-väčšie chyby a nedostatky, ktoré sa len neskoršie zjaví a ukázu. No a *večné* zákony len Pán Boh vydáva, zákony ľudské sú konečné, dočasné. — Jestli tedy vysvitnú nedostatky cirkevno-politických zákonov, bársktorý snem a bársktorá vláda sa pousiluje opraviť tieže, veď je to veľmi časté, že sa zákony dľa potreby skutočnej a dokázalej novellárnou cestou opravujú; ba smele môžeme tvrdiť, že jestli by sa tieto zákony pre vlast a národ zhubnými byť dokázaly, vtedy by povinnosť svoju verne plniaci náš zákonodarný sbor zo svojej pohnútky takéto škodné a neopraviteľné zákony moci pozbavil a z platnosti vyniesol. Nuže tedy, či treba vopred proti nim brojiť? Čakajme v dôvere akými sa byť dokázu. Budú-li dobré a osožné, tak sme mnoho vyhrali; ak by, nebodaj, neboly, premenia ich dozaista.

Pozrime teraz, či je namáhanie revisionalistov osožné? Ja vravím že nie! Nie preto, lebo dráždi ľud proti sankcionovaným zákonom a tak potrebnú auktoritu zákonov u ľudu nivočí, a čo je tiež niemennej vážne, hatí štát v ďalšom vývine tým, že zákonodarstvo v takej práci obmedzuje, ktorá nám je, ako každodenný chlieb, potrebná. Odhliadnuc od všetkých iných, riešenia čakajúcich otázok, nateraz len dve pripomeniem. Je to sriadenie administrácie a reformovanie daní. Ak kedy dačo, tak riešenie týchto dvoch otázok je nevyhnutné, tak že i čo najkratšie odročenie takových za politický hriech považovať musíme, no počas takejto súrne práce a na jej rováš malichernosti spomínať je nielen nie osožné, ale i nesvedomité.

Konečne pozrime ešte, či sa snaha revisionalistov vôbec prevedená byť môže na tento čas? Ja zase hovorím že nie. Predpokladám, páni ľudári sami uznajú, že čo by sa aj divy prihodily, predsa úplne je vytvorené, žeby oni v krajine vyše dvesto mandátov dostali. No a len tak by im bolo možno rátať na to, žeby revíziu na denný poriadok priviesť a previesť mohli. To sa ale nikdy nestane, preto načo sa pachoriť? Snaha ich je marná, daromná, neosožná i nepotrebná, ba ako sme videli i škodná ba nebezpečná, lebo

keď napriek nemožnosti úspechu, predsa búria ľud, a zákonodarstvo v osožnej práci hatíť by sa neostíchali, istotne škodní a nebezpeční sú pre vlasť. Takéto ich pokračovania s patriotizmom do súzvuku priviesť nemožno. *Pravdomil.*

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Ludové shromaždenia. Minulú nedeľu vydržovala ľudová strana zase na troch miestach shromaždenia, asíce v Dubovej, vo zvolenskej stolici, v Kapuváre a v Mezökovácsháze. Na shromaždeniach v Dubovej a Mezökovácsháze udaly sa výtržnosti, takže shromaždenia musely byť rozpustené, iba v Kapuváre vybavilo sa v tichosti a poriadku.

Reč grófa Alberta Apponyiho. V nedeľu 23-ho tohoto mesiaca držal gróf Albert Apponyi v Šomoríne reč, v ktorej vyslovil svoje náhľady o vyrovnaní a o kvóte, taktiež aj o fúsi.

Gróf Albert Apponyi rozhodné stanovisko zaujal proti tomu, aby Uhorsko budúce viac platilo na spoločné výdavky než dosiaľ. V tom páde, žeby ale kvóta, t. j. príspevok ku spoločným výdavkom, bola pozdvihnutá, v tom páde treba sa postarať o prameň väčších dôchodkov, čo sa dá len tak docieľiť, keď Uhorsko bude samostatným colným územím. Práve preto je toho náhľadu, že najprv musí byť ustálená kvóta a až potom sa uzavre kupecká a colná smluva, asíce tak, že jak zostane doterajšia kvóta, tak sa podrží spoločné colné územie, jak ale bude kvóta zvýšená, tak gróf Apponyi je za samostatné uhorské colné územie.

Apponyi sľubuje, že vládu bude pri pojedávaní vyrovnania s Rakúskom podporovať, jak také vyrovnanie predostre, ktoré zodpovedá záujmom krajiny.

Ohľadom fúsie, t. j. spojení sa politických snemových stránok, vyslovil sa v tom smysle, že je hotový každú takú stranu podporovať, tedy aj vládnú, ktorá si za cieľ vytkne brániť národné záujmy.

Ruský cár vo Viedni. Ruský cár Mikuláš II-hý jako sme to boli už svojho času pripomenuli, čo najmladší panovník navštívi europejských panovníkov. Prvá návšteva platí Jeho Veličenstvu nášmu kráľovi. Ruský cár prišiel vo štvrtok do Viedne, kde bol veľmi skvele prijatý. K počte jeho budú vojenské parády usporiadané, na ktorých sám náš kráľ povedie vyrukované vojsko.

Naši ministri na čele s barónom Bánffym odcestovali tiež do Viedne k počte vysokého hosťa.

Táto návšteva cára je nielen púhou zdvorilosťou, lež je aj politicky významnou. Ruský cár presvedčí sa osobne, že trojcařský spolok, ktorého jedným členom je aj naša monarchia, je založený na základe pokoja. Ďalej pravdepodobné je aj to, že náš kráľ a ruský cár dohovoria sa ohľadom niektorých otázok, ktoré sú teraz na dennom poriadku a ktoré prípadne môžu neprajne účinkovať na udržanie pokoja europejského.

Millennárne slávnosti. Na pamiatku tisícročných slávností, jako vieme, postavené bude na siedmych bodoch vlasti našej 7 pomníkov. V stredu bol položený základný kameň pomníka postaveného v Pannonhalme, v nedeľu ale za okázalých slávností položený bude základný kameň pomníka na vrchu Zobor pri Nitre.

V Pannonhalme zastupoval vládu minister Wlassics, v Nitre ale bude minister vnútra Desider Perczel.

Domáci priemysel.

Hotovenie papúč.

Jedným z najhľadanejších článkov na našich jarmokoch sú z hrubého súkna hotovené papuče a botoše, ktoré prinášajú k nám zväčša zo susednej Moravy. Toto odvetvie domáceho priemyslu nenie ešte tak dávne. V rokoch 1870—71 udomácnili Gessner a Zdechinec v Klobúku hotovenie papúč a na viedeňskej výstave roku 1873. už bolo možno vidieť prvé moravské papuče, ktorých dôroba sa od tých čias hlavne v Rusku a Haliči, potom v Nemecku, Anglicku a u nás veľmi rozšírila. Prinajmenej 80 percentov obyvateľov mesta Klobúka zaoberá sa hotovením papúč a čistý ošoh obnáša viac tisíc zlatých. Ale nielen Klobučania majú ošoh z dorábania papúč; má z toho ošoh aj medzi vrchami bývajúcimi, rubaním dreva a ovčiarstvom sa zaoberajúci chudobný ľud, ktorému hotovenie papučových podošví (prešivanie) zabezpečuje stály, skromný dôchodok. Hotoviteli papúč v Klobúku totiž vykrojené súkenné podošvy a potrebný špagát dajú po vidieku bývajúcim chudobným ľuďom a za pár prešitých podošiev platia v zime 6—7, v lete ale 8—10 krov. Takýmto spôsobom pastier, ktorý by bol bez práce trávil drahý čas pri svojich ovciach alebo kravách, môže si zarobiť prešivaním podošiev 16—20 krov denne.

V najnovšom čase i u nás hotovia papuče podobné klobuckým. V Žiline, Veľkej Bytči, Trenčíne, Púchove jeden dvaja domáci priemyselníci zaoberajú sa hotovením papúč; avšak vývoj tohoto odvetvia domáceho priemyslu povolaná je ešte lepšie povzniesť papučová fabrika v Zubáku. V papučovej fabrike postavenej ministerstvom obchodu v Zubáku od 1. októbra roku 1894 do 31. decembra roku 1895 zhotovili 12.953 papúč a botošov, a príjem v tomto čase činí blízko 12 tisíc zlatých. Na tento čas viac než 200 chudobných ľudí dostáva od fabriky stále zamestnanie a že sa ľud skoro presvedčil o užitočnosti tohoto domáceho priemyslu, najlepšie dokazuje tá okolnosť, že je fabrika plná učňov a ešte vždy je dosť prihlasujúcich sa.

Ale fabrika na papuče v Zubáku nielen Zubáčanom a okolitému ľudu poskytuje prácu, ale pomaly i na to privyká našich podomných kupcov zo Zliechova, Rovného, Poruby atď. aby ponúkali namiesto cudzozemských naše domáce výrobky. Naši podomní kupci zväčša do Bosny a Švajciarska odnášajú zubácke papuče, kde sa tieto výrobky v dosť značnom počte miňajú.

Za takýchto okolností náš domáci priemysel mohol

by sa rýchle vyvíňovať, speňaženie našich priemyselných článkov bolo by možno ľahko zabezpečiť, keby v jednotlivcoch bol väčší cit vlastenectva než ziskuchtivé sebecko. Cudzí domáci priemyselníci, ktorí v hornouhorskom domácom priemysle vidia nebezpečného konkurenta, vopred sa starajú, aby našich podomných kupcov zjednali pre svoje služby. A u nás sa nájdú jednotlivci, ktorí tieto námahy cudzincov podporujú, ktorí následkom tej moci, ktorú veriteľ nad dlžníkom môže využiť, prinucujú podomných kupcov, aby kupovali články u cudzozemského priemyselníka nimi označeného. Za toto sprostredkovanie dostanú 5—10% osohu na úkor podomného kupca a mimo tohto žiadajú si dobrý interest od podomného kupca jako od dlžníka. Hodno by bolo uvrejniť menoslov týchto dobrých vlastencov.

Fabrika v Zubáku, čo sa týka jakovosti, hotoví výrobky rovnajúce sa klobuckým, ba zubácke papuče sú rozhodne lepšie jako podobné moravské výrobky. Avšak na našich trhoch sú moravské papuče predsa lepšie hľadane, lebo sú od zubáckych o niečo lacnejšie. Príčinu tohto v prvom rade hľadám v tom, že v Klobuku hotovenie papuč spojené je s výrobou súkna, kdežto zubácka fabrika nútená je zaopatriť si súkno z inokade.

Klobuckí, brumockí a bojkovickí súkenníci blízko 2000 metr. centov vlny kupujú u nás každoročne, ktorú spracujú, jako hotové priemyselné články u nás speňajú. Či by nebolo radno, aby sa táto vlna u nás spracovala? Už i táto jedna príčina je dostatočná k tomu, aby sme sa sukenníctva, jako domáceho priemyslu zaujali. A na toto je teraz najlepšia príležitosť, lebo dorábanie súkna môžeme hneď spojiť s hotovením papuč.

V Púchove, kde je najviac sukenníckych domácich priemyselníkov, primerané by bolo na koňskú alebo vodnú silu zariadenú, vlnu česajúcu a tkáčsku dielňu založiť, ktorú by puchovskí súkenníci, sdružení v spolok, upotrebovali. Zariadenie takejto dielne sotva by stálo viac než 800 zlatých, a túto summu — berúc do ohľadu chudobu púchovských sukenníkov — zčiasťky od vlády, zčiasťky od prešporskej priemyselnej komory jako podporu bolo by možno vymôcť. Tkáčske stroje s malou obetou i sami súkenníci mohli by opravovať a tak by úplne boli schopní konkurrovať s moravskými súkenníkmi, tým viac, lebo i zubácka dielňa na papuče ostala by im stálym istým odoberateľom. Časom, keď sa kapitál dielne na papuče v Zubáku zväčší, myslím, že by sa bez väčších ťažkostí dalo previesť, aby sama dielňa kupovala na súkno súcu vlnu a túto by dala spracovať púchovským súkenníkom. Týmto by bola odstránená druhá, nie menej významná prekážka, ktorá schopnosť konkurencie našich súkenníkov ochabuje, t. j. nedostatok väčšieho obchodného kapitálu. Takýmto spojením obe odvetvia nášho domáceho priemyslu, hotovenie papuč i súkna, by sa veľmi vyvíňovali a boly by pravým poľehnaním pre úbohý ľud chudobného vidieku.

Mimo tu spomínaných papuč hotoví sa v trenčianskej stolici aj iná obuv tohto druhu, menovite v *Ilave*, kde 40 familií hotoví ročite asi 340 párov? v cene

510 zlatých. Tieto papuče pletú jako punčochy, k čomu potrebné vlnené nite sami si pradá a potom papuče hrubou, prešitou podošvou podšijú. Ilavské papuče sú veľmi dobrá a pomerne lacná obuv, avšak jako obchodný článok na jarmokoch len v Trenčíne, Bánoveach, Beluši Pruskej a Ilave sa nachodia. Tento výrobok by mal pravdepodobne ešte väčší odbyť, keby ho inde znali, a vtedy by bolo možno aj ilavských hotoviteľov papuč s časom na čas zamestnávať. Zpôsob rozširovania by závisel od toho, jaké poriadky zavedie v záujme vývinu domáceho priemyslu trenčianskeho menovite ale speňaženia priemyselných článkov výbor domáceho priemyslu, ktorý pravdepodobne onedlho započne svoje účinkovanie. Do všeobecného rámcu nebude potom ťažko umiestiť ilavských hotoviteľov papuč.

Hotovenie papuč, jako domáci priemysel, na našom vidieku už dosavď tak rozkvitlo a tak osoh prinášajúcim sa dokázalo, že tohoto ďalšie vyvíňovanie je nielen záujmom nášho chudobného ľudu, ale aj povinnosťou patričných kruhov.

Dr. Adolf Pechány.

DOPISY.

Terchová, v auguste 1896.

Veľactený Pán Redaktor!

V tom časopise „Ľudovej strany,“ takzvanom „Kreštane,“ z našej obce bol uvrejený dopis, v ktorom nám dobre známy dopisovateľ žaluje verejnosti, že keď naši občania išli do Varína, že im vraj žandári chceli odobrať národnú zástavu. Pozastavil sa na tom, a chce presvedčiť verejnosť, že vraj žandári týmto skutkom urazili a poškvrnili našu uhorskú zástavu.

Mýlia sa všetci, ktorí tak smýšľajú; a pán Jozef Kasztelovics, vodca „Ľudovej strany“ by mohol poučiť tých svojich prirazených kamarátov trochu o práve a hodnosti tohoto nášho národného svätého odznaku.

Keď „Ľudová strana“ menuje tieto poburujúce schôdzky „odpustmi,“ a cestovanie na tie schôdzky processiou, prečože nejdu na tie odpusty pod „cirkevnými zástavami?“

Keď teda nechcú dovoliť zneuctenie cirkevných zástav, jako sa opovážia zneuctiť ten krajinský všeobecný odznak, — zástavu?

Či je to nie poškvrnienie, zneuctenie našej zástavy keď „Ľudová strana“ pod tým odznakom nenávisť proti opravdovému vlastencovi rozosieva; obecný pokoj ruší; najjasnejším kráľom posvätené zákony v posmech uvádza a nohami šliape? Celkom svečne a jako na opravdových vlastencov sa svedčí, robili a držali sa žandári; tak sa svedčí chrániť zástavu.

Čo sa týka Jozefa Kasztelovicsa, ten tiež sa pekne odslužuje štátu a vlasti spolu aj s jeho otcem ba i s bratom v Závrivej. Starý Kasztelovics berie ročitych 120 zl. pensie jako bývalý rešpicient za časov Bachovských; teda štát cicia, peniaze berie a zato sa tak odslužuje, že spolu so svojimi synmi proti štátu búri. Keby sa aspoň tuná, v našej vlasti bol narodil, ale ani nemie našim rodákom.

Jeho syn Jozef, nie je spokojný, že v našej obci židia smejú žiť; jedným úderom by ich chcel zničiť.

Nuž veď on len u nás sbohatnul. A či snáď robí a predáva na menší percent ako židia? Či čaká bez interessu? Alebo sa musí starať na krdeľ detí? nenie od biedy suchý a chudý jako kostra, ale od závisťi a od skúposti.

Takito ľudia málo podporujú štát, a málo osožia aj nám s ich bludným učením „ľudovej strany.“

A keď chce poučovať ľud, nech sa najprv on doučí, aby sa potom mohol stať múdрым našim učiteľom; doteraz veru len blúzni a tára do sveta svojim poslucháčom.

Kl. Rástočan.

Lisková, v auguste.

Veľactená Redakcia!

V dopisoch, uverejnených z Liskovej, meno Šrobára bolo už viackrát spomenuté a tak et. čitateľstvo zná už, čo je to za ľudový hrdina. Ja sa teraz nejdem zaoberať s otcem, lež pár slov chcem preriecť o jeho synovi, ktorý tiež vývodí medzi ľudarmi.

Tento mladý Šrobár udajne študuje, aspoň by mal študovať, ale jako vidíme miesto vedy zaoberá sa ustavične s politikou. Politické jeho pole je hlavne „Kreštan“, do ktorého pilne dopisuje a nadáva liberálom. Za veľmi vážnu osobu sa považuje, lebo sa už teraz vystatuje, že tak a tak pri voľbách ukáže čo vie, ukáže, že ľudová strana musí zvíťaziť.

Len aby mu potom nejak nezaškodilo, keď bude ten vyslanec mandát oddatý liberálnemu kandidátovi. Ostatne možno že toto tomuto nášmu horkokrvnému kortešovi k dobrému poslúži, lebo v zúfalstve chytí sa dozaista kníh a tak s pomocou Božou poskladá zkúšky.

Nepriaznivé počasie, ktorým nás Pán Boh navštevuje, veľmi nás znepokojuje, lebo jak sa nevyčiasí, nuž ideme v ústrety biede.

Pán Boh nás chráň od všetkého zlého. *Roľník.*

Z Puchova, 25. augusta.

Vysokoctený pán Redaktor!

Prosím vás, nerácte si moje riadky zle vykladať, keď aj ja, ačkoľvek som len roľník, a tak som sa zvykol zväčša s pluhom zaoberať, v tomto pršľavom počasí chytám pero do ruky a sdelím vám myšlienky svoje tak úprimne, jako my tiež na srdci ležia.

Ctený p. redaktor, zle je na vidieku. Už týždne prší ustavične, ovocie celoročného namáhania, jednoročná nádej naša leží na poli a prv, než by sme boli v stave úrodu posväzovať, tam zhnije.

Málo je takých, ktorí si zbožie domov doniesli, a ani títo nemajú veľkej radosti, lebo slama je čierna, potuchla, nedá sa na krm upotrebiť, zrno ale poriašlo. Ale ešte aj väčšia nehoda nás potkala, lebo aj zemiaky začínajú hniť. A aj v takýchto smutných okolnostach povetrie je plné chýrami o nastávajúcich voľbách.

Ja musím úprimne vyznať, že som sa dosiaľ nikdy nestaral o politické pomery, lebo keď Pán Boh požehnal prácu rúk mojich, zaplatil som si svoju daň a mal som čo dať rodine, o zalezitosti vonkajšieho sveta pramálo som sa staral asíce tým mieň, lebo si žiadam žiť len pre svoju rodinku a veľmi rád mám pokoj. Nuž a jako vidíme, politické pomery sú nie také, žeby napomáhaly pokoj.

Ešte tomu neme ani rok, čo je uvedené civilne manželstvo. Čo všetko sme museli počúvať predtým. Vyznám sa, aj ja som bol roztrpčený, lebo vieru a cirkev svoju nadmier si etim a milujem a veru neviem, či je na svete poklad, za ktorý by som si vieru obetoval.

Jako jednoduchý roľník, také časopisy, ktoré každý deň vychádzajú, som nečítal a u nás nebolo nikoho, ktorý by mi bol mohol vysvetliť, čo bude obsahovať tento nový zákon. Každodenne hrôzyplné veci rozprávali o tomto „bezbožnom“ civilnom manželstve, — že budú kostoly pozatvárané, že nám bude odňatý kríž Spasiteľa nášho, že z kostolov budú porobené kasárne, že nám budú ženy násilne odobraté, že manželský stav bude musieť byť každé tri roky obnovený, takéto a týmto podobné chýry nás ustavične znepokojovaly.

Vtedy, dobre sa pamätám, pár tisíc ľudí z nášho okresu vyzvali sme boli nášho ablegáta pána Juraja Kubinyiho, aby nehlasoval na tento návrh, ba jak sa dobre pamätám, aj nedôveru sme mu hlasovali. A dnes, komuže síde na rozum ponosovať sa na tento zákon? Jako predtým, tak aj teraz práve tak slobodno chodím do kostola, práve tak nábožne sa modlím, ani spovedať sa mi nikto nezabránil, dcéru som si vydal a neohlasoval ju bachtár. Svatba bola v kostole, ba môžem úprimne vyznať, veľmi som sa jej tešil, pán farár povedal peknú reč a na čom som sa veľmi čudoval, bol taký prívetivý a vlúdny, jako predtým nikdy.

Dobrý Pane Bože, komuže už teraz veriť!

Koľkoráz napádali pre toto nášho vyslanca, o ktorom predtým nikto nič zlého nehovoril, veď nemal ani k tomu príčiny.

Položme si ruku na srdce a rozpamätajme sa, čo všetko dobrého spravil v záujme okresu.

Či jesto obce v jeho okrese, kam by nebola zasiahla jeho pomocná ruka. Snáď je málo ľudí v trenčianskej stolici, ktorý by nebol pocítil teplotu jeho milujúceho srdca.

Na rozum mi prichodí na pr. môj illavský kmotor, ktorému pred dvoma rokma všetko zhorelo. Dom nebyvše zabezpečený, nebol by si mohol viac prístrešie postaviť, keby mu náš vyslanec nebol chytro vypomohol s 1.200 zlatými.

Či rychtár z Mestečka nemal pravdu, keď nedávno v svojom pripitku hovoril: my sme pyšní na to, že náš veľkomožný vyslanec patrí k ľudovej strane.

Ano on patrí k ľudovej strane, lebo môj roľnícky rozum nevie pochopiť, že jakým právom sa volá ten pán gróf Zichy, alebo ten pán farár Zelenyák a ešte mnoho iných pánov, ľudovou stranou, kde a čo spravili v prospech ľudu? Nuž my sa zato máme k ním pridružiť, lebo mnoho sľubujú? Veď my máme takého vyslanca, ktorý od rokov ustavične pracuje v prospech náš. Koľkým robotníkom našiel prácu v Budapešti? Či by to spravil pán Zelenyák, alebo jeho Exellencia pán gróf Zichy?

ze jak úprimne a nakoľko hovoria títo páni pravdu to sme videli, keď z príležitosti pojednávania návrhu zákona o civilnom manželstve tie najstrašlivejšie veci rozchyrovali oproti civilnemu manželstvu.

Ctený pán redaktor, ja som dobrý katolík, vieru svoju si nadovšetko ľúbim a myslím, že si aj každý človek, nech je jakejkoľvek viery, túže miluje a preto nenie pekne, keď niekto opovrhne človekom len preto, že sa pridruža svojej viery.

Na rozum mi prichádza jedna skutočná udalosť. Rácte dovoliť pán redaktor, aby som ju rozpovedal.

Istý židovský rabín, ktorý bol chýrečný rečník, precestoval Horné Uhorsko a v každej židovskej cirkvi držal reč. Za pekné jeho reči zväčša mu aj dobre platili, tak že si rabín na svojej ceste peknú sumičku nasbieral.

Jednoho dňa išiel z O... na voziku do T... Na

hradskej stál križ a keď prešli popred ním, rabin spozoroval, že kočiš nezdvihol klobúk pred križom.

„Jakého ste náboženstva“ — spýtal sa rabin kočiša.

„Ja som katolík“ — odpovedal tento.

Rabin o pár minút nato hovorí kočišovi, že sa musia vrátiť, lebo že si peniaze zabudol v O...

Vrátili sa a to bolo jeho šťastie, lebo kočiš, ktorý dnes čo vrah sedí v Illave, zamýšľal rabína zabiť a orabovať.

Keď sa rabína spýtali, prečo sa vrátil, odpovedal, že so zlým človekom nechce cestovať, a kto si vlastné náboženstvo nectí, to nemôže byť dobrý človek.

Zakončím už moje úprimné riadky. Len jednu prosbu mám ešte k pánu Zelenyákovi. Počul som, že je kňaz, jak je to pravda, nech sa modlí za nás, keď si tak veľmi žiada dobro ľudu, snáď Všemohúci vyslyší sluhu svojho a my mu budeme povďační zato. To ale nech nežiada od nás, aby sme mu my uverili jeho pekné slová, my máme vyslanca, ktorého bez rozdielu náboženstva každý miluje a my ho s pýchou menujeme „svojím.“

My sme chudobní ľudia, nemáme iné, jako vieru a česť a čestný človek vie byť povďačný. Od vás sme počuli, aby sme boli konservatívni, a my aj zostaneme konservatívni pri našom ablegátovi.

Pán Boh s nami!

Roľník.

Ružomberok, 23. augusta 1896.

Veľactená Redakcia!

Na žiadosť na výstave byvších Liptákov, opišem to peklo, v ktorom ste boli.

Ešte mi je vždy na ume, jako ste sa museli uhybať pri vchode do toho miesta, a s jakou bojzlivosťou vchádzali ste dnu, kým vás jeden smelší neubezpečil, že sa vám tam nič nestane.

Vidím ešte vaše strachom naplnené tváre, a ešte mi vždy znejú v ušiach vaše pošepkávania, ktorými ste sa jeden druhého vypytovali: „koho to ozaj v tom, a koho v inom kotle pália?“

Tedy počúvajte, rozpoviem vám od kraja, ale spomnem len tie hrozitánske kotly, o pavňach a o kotlíkoch teraz zamlčím.

1. Pri vchode, v tom najohnivejšom kotle — kde lucifer na ohnivej refazi priviazaný, na žeravom stolci sedí — tam sa smaží rabin z Lúžnej, a ten nápis, ktorý je nad tým kotlom čertovskou rečou písaný, po slovensky takto znie:

„Lúder Pišta, rabin z Lúžnej
ohováral Kajúcha,
A keď tento dával obed,
šiel si naklášť do brucha.“

2. Asi dvadsať šúchov od tohoto je druhý, kde sa v olove varí Ján Trubačka z Ludrovej, ktorý ukradol Marschalovi sekeru a tento ho tam s ňou poznal.

3. Tretí kotál obnieca jeden nezákonný chlapček z Lykavky a v ňom varí hnáty na studeno svojho otca, ktorý pre jeho úradný obojok haňbí sa za svoju krv.

Zo 4-ho kotla vidieť iba jeden belasí opasok, za ktorým dychtil františkán z Kúta pri Ludrovej, ktorý sa preto stal ľudárom, že mu Kajuch ten opasok od svagra nevyzískal, a z tej príčiny večnými pekelnými mukami zakliat všetkých tých Ludrovcov, ktorí boli na výstave, lebo tam vraj boli vieru i jeho predávať, ale ani na jedno nenašli kupca.

5. Pri tomto kotle len na pahrebe smaží sa Pauko Horančík z Ludrovej, ktorý úradne vyhlásil jedného mŕtveho za živého.

6. Pri šiestom kotle hasia ružomerskí hasiči za 40 zl. ktoré im mesto dalo, aby vyhasili ružomerských bludárov, čo sa im ale preto nepodarilo, že iba dvaja sa tam daromne namáhajú, lebo zabudli sebou pojať ešte šiestich iných hasičov.

7. V siedmom sa varí guláš z istého Pandúra gombáského, ale toho celkom nevidieť, lebo ten kotál je zakritý jednou starou kapsicou, ten kotál obnieca Jozef Húčík smrekovým drevom, ktoré navozil z Burošovho grúnika.

8. V ôsmom meria stuchnutú múku Ondrej Hlina zo Sliacha, a všetci jeho kupci od tejže natrovení eva-langošia do 9-ho

ku liskovskému dekarabinovi, ktorý i pod pokutou 200 korún ich vďačne i bez štátnej matriky sobáša, len aby obsiahol svoju štólu, a na pokutu sa mu poskladajú Liskovci, ktorí tenže kotál tam obniecajú.

10. V desiatom kotli, v horúcej kolomaži až po samý krk stojí fráter revúcky a ľútostivým hlasom prosí Jura Valko tamejšieho rychtára o kvapku vody, aby mu smäd pekelný zahasil, a on s útrpným srdcom pýtal od svojho suseda Hiravy z Bieleho Potoka na boku vysiaci verežďúr, aby vyhovel jeho žiadosti — ktorú sice v živote nebol zaslúžil — celý vycedil do jeho plameňovej papule, ale zbadal to lucifer a túže vodu premenil na slivovicu, čím sa mu pekelný plameň až po vlasy dostal a celú kotrbu mu opálil.

11. V jedenástom kladú ohnivú vattu do uší hluchému dekasupplikantovi z Veľkej Vsi v Orave, preto, že ustavične sekuruje tamejšieho učiteľa, ktorý liberálnou vodou pozalieval mažiare, aby tenže nemohol dať strielať na vivat bludárskemu shromaždeniu vydržiaavšiemu sa v Orave.

12. V dvanástom je nesmierny počet všakových čertiskov, čertov a čertíkov, ktorí odhovárajú ľud od výstavy, aby ich tam smažených vidieť nemohli.

13. V trinástom sa topí Lepsényi, redaktor toho besného Krestana, ktorého chcel vyslobodiť Štefan Rakovszky, vodca ľuptáckej ľudovej strany, ale nahnevaný zastupiteľ lucifera ho tiež ta posotil, a preto sa tá kolomaž z toho kotla vyliala, z ktorej na pamiatku si vzal Adolf Hajdócy z Ružomberka a pomastil ňou kolesá senátorom z Vlkolínca, aby ľahšie mohli výstň hore Sidorovom; okolo tohoto kotla sediaci čerti hotujú britvové postele pre všetkých tých pokušíteľov ľudu, ktorí hucajú ho proti vláde, aby ku nejakému zisku dôjst mohli, jako na príklad ten Lepsényi, ktorý za ubiedené groše Slovákov dal si vybudovať palác v Pešti.

Za týmto je očistec, v ktorom sú všetci od farárov odvislí bludári učiteľia, ktorí za farárov čítajú breviar, lebo tí sú zaujatí v sklepech s odpredajom stuchnutej múky, drahého ovsa, skazenej slaniny a iných skazených potravných látok.

Títo učiteľia, z ktorých Ján Števíček z Ružomberka blízko samého pekla hľadá piaty úrad, preto sa sem dostali, že nemali natoľko samostatnosti a zmužlosti, aby sme odopreli naliehavosti ich farárov.

Odtiaľto ste vyšli von, kde sadli ste na elektrickú železniciu a viezli ste sa do raja, a tam ste už našli vašich spolubratov z Nitry, ktorým muzika hrala, načo ste sa i vy rozveselili, spievali a tancovali kým neprišiel Juro Valko, rychtár z Revúce a rozkázal muzikantom:

„Bože náš, Bože náš!
Kedy nás porovnáš,
Farárom naválaš,
Sedliakom nič nedáš!“

„Hoj cie kozy kozina . . .“
 „Poza bučky poza peň . . .“
 „Žalo dievča žalo trávu . . .“ atď

Po ktorých nótach odobrali ste sa na lúžko, kde ste snívajú o Jonášovi a o vodňom koňovi.

Toto bola tedy jedna čiastka pekla, v ktorom ste videli tých najhlavnejších bludárov.

Ze prečo sa ta dostali, to ste mohli rozumieť, ďalej ale nerozmýšľajte, aby ste neprišli v pokúšenie, lebo ani nevíete kedy vás navštívim. *Smrť.*

Skalica, 24. aug.

Ctený p. Redaktor!

S pozornosťou čítam každé číslo „Krestana“ a tak ani neušiel mojej pozornosti ten prevrat, ktorý sa deje s týmto časopisom od kedy začal vychádzať náš milý „Opravdivý Krestan.“ Redakcia „Krestana“ s tou najväčšou záručnosťou dala sa do „Opravdivého“. Taký ľúty, zárivý boj zvykli podniknúť divé zvery, keď sa boja o život, alebo vtedy, keď chcú iné života pozbaviť.

Táto krvožižnosť „Krestana“ časom popustila, lebo páni kňazovia začali sa hanbiť za túto nekresťanskú lásku, ktorou „Opravdivého Krestana“ chceli vymorodovať, ako voľakedy Herodes nemluvniatka. Jako som sa z hodnoverného prameňa dozvedel, spravili to ale len potom, keď ich viacerí z vidieku napomenuli, aby tak nežližili po krvi svojich spolublížnych, lebo že to u čitateľov zlú krv spravilo.

Krvožižnosť popustila miesto besnému hnevu, v ktorom „Opravdivého Krestana“ nazývali tými najvyberanejšími menami. Ale ani toto neosožilo. Neosožila krvožižnosť, neosožily nádavky a neosožily ani zákazy, aby nikto nečítal „Opr. Krestana“. Časopis tento šírila so dňa na deň a zaujímal príslušné mu miesto všade.

Tu zrazu namysleli si páni z redakcie „Krestana“, že oni robia reklam nášmu „Opravdivému“ a vydali heslo aby sa pod pokutou smrti nikto neopovážal ani len spomenúť meno „Opravdivého Krestana“.

Človek sa musí skutočne chutne zasmiať nad tým malomocným hnevom, nad tou zlosťou, ktorá vykuká z každého riadku „Krestana“ oproti „Opravdivému Krestanovi“. Ti páni si chcú všetkých Slovákov vyarendovať, tak jako je to v Strednej Afrike, kde otroctvo, žiaľbohu, ešte panuje, a rozkazovať im, toto budete čítať, toto budete variť, takto sa budete ženit a jak tak nebudete robiť, nuž vás jednoducho čert vezme. Vy ste nie ľudia slobodnej vôle, ale naši otroci, ktorí nesmiete slobodne myslieť, slobodne robiť, čo sa vám ľúbi.

No ale napriek všetkým hnevom náš milý „Opravdivý“ prekvitá a bude aj naďalej prekvitáť.

A teraz sa trochu požaľujem. Žatvu máme smutnú. Raže a jačmene dali dobrú úrodu, lenže ju nemôžeme s polá skladiť pre ustavičné dážde, mnoho zrna poriadlo. Vinohrady sľubujú prostrednú úrodu; ľadovec prešiel len jedným bokom, kde zničil asi 2 percenty úrody. Zemiaky zvláste v eiernych zemách sotva obstoja, pravdepodobne pohynú. Kukurica a repa sľubujú dosiaľ veľmi dobrú úrodu, len by dal dobrotivý Pán Boh tepla.

S Pánom Bohom. *Skaličan a dobrý katolík.*

Nedbám.

(Opravdivá udalosť.)

V meste T. . . v stredu vo veľkom týždni dvaja mladíci túľali sa bez cieľa po uliciach mesta, a oetli sa naraz v jednom katolíckom chráme. Pokropiť sa svä-

tenou vodou, prežehnať sa, klaknúť si a pomodliť sa, nezodpovedalo ich chůtke; také veci ponechali sprostým ľuďom. Poobzerajúc si vyšperkované paničky a do chuti napasúc svoje oči na nich, chystali sa k odchodu; tu im napadla jedna krásna dáma, ktorá práve svoju spoveď vybavovala.

— Nestavil by si sa so mnou o niečo? — hovorí jedon z tých panákov.

— Predsa o čo?

— Že sa zo žartu vyspovedám.

— Znamenite. O čo sa stavíme?

— O jednu dobrú večeru.

— Dobre; držím stávkku.

Panáček kráčal zrovna ku spovedníci. Klaknul si a jako sa ešte zo žiacckých časov rozpamätal, hovoril: „Spovedám sa Pánu Bohu všemohúcemu“ atď. Zatým posmešne začal: „Klaňal som sa nie Bohu, ale iným, — ale nedbám. Meno Božie som na darmo bral, — ale nedbám. Nedele a sviatky nesvätím, — ale nedbám. Od malička som nebol na spovedi, — ale nedbám.“

Duchovný otec ho nepretrhnul. Z lásky kresťanskej našiel spôsob bezbožného posmešníka potrestať. Keď panáček dokončil posmievanie, kňaz takto hovoril:

— Tú svätokrádež, ktorú si teraz spáchal, nejdem opisovať. V tebe není milosti, ba ani zdravého rozumu k tomu, aby si k svojmu osohu použil mohol tie napomínania, ktoré by som ti dať mal. Prítom všetkom ale, aby som ti odpustil tú bezbožnosť, ktorej si sa dopustil a berúc do povahy tú výchovu, ktorú si dostal, za urážku svätej spovedi úprimné vyznanie žiadam od teba.

Mladý panáček mal toľko citu slušnosti, že nahliadol že špatný skutok vyviedol. Už-uz počal sa stydiť za skutok ten, ktorý on považoval za roztopašnú ľahkomyselnosť, — ktorý ale teraz v celej odhalenosti sa mu ukázal v očiach duševných; pýta sa kňaza:

— Jaké vyznanie žiadate, pane?

— Či si neprišiel preto sem, aby si snáď nejakú stávkku vyhral? Iné si nemôžem myslieť; lebo v tvojom veku, bez podobnej príčiny není v obyčaji z cirkevných obradov takýto posmech tropiť.

— Pravdu máte, velebný pane! Ja len preto som sem prišiel, lebo s jedným mojím priateľom, ktorý tú vec podobne tak málo si rozvážil jako ja, stávil som sa o dobrú večeru.

— Myslel som si, že je tak. Dobre; aby si ale stávkku statočne vyhral, musíš vykonať všetko, čo k spovedi patrí; ja ti teda uložím pokutu.

Panáček obledol, ale nehovoril nič.

— Ty sa ľakáš, milý priateľu. Ale od tak smelého chlapáka jako si ty môžem úfať, že maličké zadosť učinenie len predsa vykoná.

Táto poznámka sa dotkla srdca jeho.

— Sľubujem duchovný oťče môj, (toto slovo teraz po prvýkrát mu prišlo na jazyk) že vykonám čo žiadate; ale prosím, nežiadajte odo mňa ťažké alebo dlhé zadosť učinenie.

— Nie; to bude ľahké a krátke. Od dnes počnúc za dva týždne večer pred ľahnutím, klakni si v izbe, a povedz čisto a zretedne: „Viem, že zomrieť musím — ale nedbám. Viem, že zo skutkov svojich Bohu počť dať musím — ale nedbám. Viem, že každý človek, ktorý myslieť môže, verí v nebo a peklo — ale nedbám.“ Toto je všetko čo od teba žiadam.

Ľahkomyselný mladý človek, ktorý v tom malom zadosť učinení nič ťažkého nevidel, a ho tak považoval, že kňaz za žart ním spáchaný nevinne sa chce na ňom

vypomstí, — sľúbil, že žiadosť jeho vyplní, a za ľahkomyselnosť prosil o odpustenie.

Ale kým sa dva týždne boly minuly, spovedník nového a úprimne kajúceho hriešnika obsiahol. To sa stalo nasledovne:

Mladý panák, jako sa na muža svedčí, chcejúc slovo zadržat, každý večer v svojej chyži si kľaknul, a hlasno odriekal udané mu zadosť učinenie. Prvý večer, bez všetkého povšimnutia povedal udané mu slová, a rozmýšľal: do divadla ísť. Na druhý deň niečo rozvažitejšie vzal túto úlohu. Na tretí deň sa zamyslel, — smrť, to je niečo strašného! V nasledujúci deň mu aj tá myšlienka napadla, že čo ho asi čaká po smrti. Piaty deň hovoriac tieto slová: „Viem, že zomrieť musím,“ už sa neosmelil doložiť, ale nedbám. Šiesty deň keď si kľaknul, strach ho zaujal, a on v prsia sa bijúc zvolal: „Áno, viem, že zomrieť musím, a Boh bude súd držať nado mňou; ale Bože môj! čo bude so mňou, keď pod tvoj súd padnem?“

Nasledujúci deň nečakal večera, pospiechal do chrámu a kajúce sa vyspovedal tomu istému duchovnému otcovi, s ktorým chcel žart tropiť.

Podáva: J. K.

O planétach.

Ohromný náš vesmír obsahuje v sebe toľko tajomství a zaujímavostí, že sa právom obracia k nim stála pozornosť našich učencov. Nevyzpytateľné sú tie bezhraničné končiny. Mnoho síce bolo už z nich dosaváď vypátrano, avšak čo znamená tých niekoľko semienok našich dosaváďných vedomostí, k tajomstvu tých nesmiernych diaľok?!

Naším hviezdárom podarilo sa prepátrať oblohu nebeskú aspoň v tých končinách, ktoré sú nám najbližšie. Výsledkom tohoto pátrania je celá nauka o sústave slnečnej, ku ktorej patrí i naša zem. Nesmierna obloha číta v sebe nekončene mnoho hviezd a svetov, ktoré sdružené sú do súhvezdia, udržovaného pomocou príťažlivej sily k jakémusi celku. Jedno z týchto nekončných súhvezdí tvorené je radom hviezd, ktoré sa točia okolo nášho slnca a ktoré zovú sa planétami čili obežnicami alebo bludicami.

Planét týchto číta sa osem a síce k slncu najbližšie je Merkur, po ňom nasleduje Venuša, za touto naša Zem, potom Mars, Jupiter, Saturnus, Uranus a konečne Neptun. Vzhľadom k rôznej vzdialenosti a veľkosti ich je i svetlosť ich rôzna, ačpráve sú osvetľované všetky jedným prameňom svetla, totiž slncom. Otázka, či planéty sú obydlené, nenie dosaváď preskúmaná. Sú v tom rôzne domnenky, jedni tvrdia že áno, že planéty sú obydlené, druhí hovoria že nie. Mnohé okolnosti však dosvedčujú, žeby planéty mohly byť obydlené, ovšem bytostami inej podstaty nežli naše ľudstvo pozemské, ktoré by podmienené bolo väčšou či menšou vzdialenosťou od slnca, tedy i rôznou teplotou, veľkosťou, obehom okolo slnca, útvarami prírodnými atď.

Nateraz je dokázané, že na niektorých planétach je vzduch, čo by svedčilo i za možnú prítomnosť živých tvorov. Niektoré planéty sú prevádzané na svojej ceste menšími nebeskými telesami, trabantami, menšími

mesiacami síce majú naša Zem a Neptun po 1, Mars 2, Jupiter a Uranus 4 a Saturnus až 8 mesiacov. Táto posledná planéta mimo toho obklopená je ešte zvláštnym okružím.

V starom veku známo bolo len päť planét, ktoré prostým okom boly viditeľné síce: Merkur, Venuša, Mars, Jupiter a Saturnus; mimo nich boly za planéty označované i slnce a mesiac. Planetárna povaha Zeme vtedy ešte nebola známa. Teprv hviezdár Koperník sriadil planéty. A keď vynášli ďalekohľad, odkryté boly i ostatné obežnice a sústava slnečná celá vypracovaná.

Pre väčšie planéty javia sa nasledujúce približné vzdialenosti od slnca v millionoch míľ, síce: Merkur 8, Venuša 15, Zem 20, Mars 30, Jupiter 104, Saturnus 190, Uranus 383 a Neptun až 600 millionov míľ je vzdialený od slnca. Merkur sa otočí okolo slnca raz za 87 dní, Venuša za 224 dní, naša Zem za 365 dní, Mars za 686, Jupiter za 4332, Saturnus za 10.759, Uranus za 30.688 a Neptun až za 60.181 dní!

Za starých časov mali za to, že zem vo vesmíre stojí a celý ostatný svet že sa točí okolo nej. Skoro však z tohoto bludu boli vyvedení a vďaka buď veľmi bedlivým pozorovaniam dávných hviezdárov jako Hiparchosu a inými dokázano, že naša zem sa vlastne točí okolo svojej osy, čím sa denne privodzuje východ i západ slnca, so slncom a ostatnými planétami ale že sa točí okolo inej hviezdy, vraj Vegy, ktorá je od nás vzdialená na 12.000 millionov míľ, s touto potom že sa točí okolo inej hviezdy a tak to vraj ide ďalej. Nauka táto pozdejšie, menovite talianskym učencom Galileim bola zdokonálená a dnes už niet sporu o tom, že sa zem okolo svojej osy a okolo slnca točí. Na konci 16. a počiatku 17. stoletia o upravenie zákonov planetárnych znamenite sa postarali Kepler a Koperník. Mimo to boly rôznym planétam prisudzované rôzne kovy síce: Merkuru rtuť, Venuši meď, Marsovi železo, Jupiteru cín a Saturnu olovo. Ba i rôzne zázračné moci im pripisovali, hlavne vliv počasia a pod. čo ovšem je všetko len domnienkou, ačpráve istú moc prírodnú a vliv im upreť nemožno.

Rozhodnou však bájkou a klamom je prorokovanie z hviezd a planét, ktoré hlavne za dób Rudolfa II. prekvitalo. Vykladači úkazov na hviezdach, ktorým v mnohom nemožno upreť istých zásluh, boli len mámitelia a vydierali z dôverivých a poverčivých ľudí svojim proctvom hojne peňazí.

O nejakom veštení z hviezd nemôže byť preto žiadnej reči, že ich beh je riadený presnými prírodnými zákonami, takže v postavení hviezd nemožno hľadať nejakú náhodu alebo proroctvo.

HOSPODÁRSTVO.

Tohoročné úrody.

Jak veľmi prajné bolo leto zo začiatku, tak veľmi nepriaznive sa zmenilo počaste v júli a v auguste; nielen u nás, lež v celej Európe strašné víchre pustošily a

veľké ležáky padaly, ktoré veľmi neprajný účinok mali na rastlinstvo. Začiatkom augusta tak neprirodzené počasie panovalo v západných a južných častiach našej vlasti, jaké nebolo od nepamäti sveta.

Ohromný víchor pustošil asi v 30-tych stolicich; v 20—22-tych stolicich padal vtedy ľadovec, veľký jako lieskovec alebo holubie vajcia. Ľadovec spustošil nielen zbožie na koreni, lež zapríčinil veľké škody aj v krížoch a snopoch na poli ležiacich. Vinice a ovocné stromy tiež utrpely veľkú škodu. Behom prvej polovice augusta úrody v krajine utrpely väčšiu škodu, než jakú boli v stave zapríčiniť všetky iné jarné a letné nehody. Na šťastie na mnohých stranách vtedy už boli pšenicu vymlátili, a tak len tá čiastka utrpela škodu, ktorá ležala ešte von na poli. Ale táto čiastka bola značná, miestami obsahovala od 20 do 50 percentov.

Berúc do ohľadu aj iné jarné a letné nehody, škoda vo zboží je značná, asi 10 percentov pšeniceho priestoru je celkom zničené, menšiu škodu utrpely raže, ktorých je poškodené 8—9 percentov, jačmeňom posiaty priestor utrpel škodu 6 percentov, toľkú škodu utrpel aj ovos.

Kopaniny tiež mnoho trpely, zemiaky na Horniakoch na mnohých stranách už hnijú.

Tohoročné výsledky žatvy môžeme strednými pomenovať. Pšenica a jačmeň, na mnohých miestach ale aj ovos následkom ustavičných dažďov na jakovosti boli značne poškodené. Ale napriek týmto nehodám jakovosť prevažnej čiastky je stredná a dobrá stredná, a tak máme so všetkých druhov obilia aj zbožie dobrej jakovosti; lenže, žiaľbohu, menej než vlani.

Prajné počasie — buď Bohu chvála, — od niekoľko dní už neprší, zase umožnilo, že sa gazdovia opätovne dali do poľných prác, ktoré už od týždňov odpočívajú. Mlažba je v prúde, ba s istotou možno udať aj jej výsledky.

Pšenica. Pšenice sa asi 38 millionov metrických centov urodilo, tedy o jeden million menej než vlani. Jakovosť — kvalita — pšenice je dosť dobrá, lebo priemerná váha obnáša 78—79 kilogrammov. Z hornoviedieckych stolic najlepšia úroda bola v prešporskej, kde sa urodilo na jutre 8 metrických centov, 7—8 metrických centov dala pšenica v Tekove, v Novohrade, v Nitre; najviac 6 metrických centov obnáša úroda v Orave, Liptove, Turci, Zvolene, Šariši, Spiši a v Marmaroši.

Ľaž a polovina. Z mlažby na próbu dá sa zatvárať, že ľaž a polovina dajú priemerne 7 metrických centov úrody z jutra, a tak tedy, berúc do povahy, že je plodina týmto zasiata asi 2 milliony kat. jutár, raže a poloviny urodilo sa asi 13 a pol milliona metrických centov; minulého roku obnášala úroda 11 millionov metrických centov a tak bežiacieho roku dostaneme o poltrefa milliona lepšiu úrodu, ktorá z čiastky nahradí schodok pri pšenici. Raž je dobrej jakovosti, ba priemerne lepšej než bola vlani.

Jačmeň sa do polovice júla celkom pekne vyvíjal, výhľady boli, jak čo sa týče jakovosti, tak aj

množstva na dobré stredné úrody, ale dážde a víchre zničily úrody veľmi. Jačmeň na várku, ktorý sľuboval výtečnú úrodu, dažď natoľko zkazil, že je teraz výsledok ľadva stredný. Najlepšie pochodili tí gazdovia, ktorí jačmeň zavčasu kosili a mlátili, tí dostali nechybnú úrodu. Na Horniakoch dáva jačmeň priemerne 6—7 metrických centov.

Ovos tiež mnoho trpel v júli a v auguste; priemerná úroda môže sa rátať na 6—7 metrických centov z jutra.

Konope a ľan sa jak na Dolniakoch, tak aj na Horniakoch dobre vydarili, za Dunajom plodiny tieto spustošil ľadovec. V Báčke, v domovine ľanu, je úroda výtečná.

Kukurica stojí tam, kde ju ľadovec nezničil a kde netrpela suchotou, veľmi pekne.

Cukrová repa a repa na krm mnoho trpela dažďom na Horniakoch a za Dunajom. Jak teraz nastúpi prajné počasie, tak sa úrody ešte môžu veľmi dobre popraviť.

Zemiaky sľubujú slabšiu úrodu, než sa zprvu dalo úfať. V mnohých stolicich na Horniakoch, ba aj za Dunajom začínajú zemiaky hniť.

Vinice veľmi dobre stály, ale ich značne poškodily augustové víchre. Na niektorých vidiekoch padlo v obeť ľadovecu a víchrom 50—80 percentov úrody.

Krm sa tiež nevydarila tohoto roku; zvlášte mláďze sú slabé, lebo sú zahlienené od mnoho dažďov.

CHÝRNÍK.

Povíchrice a ľadovec. Naša krajina je toho roku ťažko navštívená prírodnými pohromami. Z rozličných strán opätovne dochodia zprávy o zničení tohoročnej úrody ľadovcom, lejakom a víchrom. V smutnom stave nachodia sa tie obce, v chotároch ktorých opätovné pohromy zničily i ten malý zbytok, ktorý nezničily nehody zúriace počiatkom tohto mesiaca. — O takom nešťastí píše z *Lipt Sv. Mikuláša*. Asíce nad tamojším okolím dňa 23. t. m., v nedeľu nad ranom strhla sa strašná búrka s víchrom, ktorý povytľhal stromy od koreňa a v meste srútil ochrannú stenu jedného poschodného domu. Gazdovia si zúfajú, lebo pre zlé počasie nemôžu ani zať ani sväzať; jedna čiastka obilia je ešte na koreni a kríže raže klíčia na poli, zemiaky hnijú. Z *Dolného Kubína* tiež oznamujú, že sa nad tamojším okolím v nedeľu predpoludním pretrhly oblaky a lejak s ľadovcom spustošil úrody, ktoré boli ešte na poli. Škoda je veľká. Hrom udrel aj do telegrafu a porúchal jeho prístroj. — V *Baláž-Darmotách* v sobotu v noci zúril strašný víchor, ktorý stromy povytľhal a s viacej domov strhol strechy. Víchru padol za obeť aj jeden ľudský život. Asíce kaprála Štefana Hegedüsa pri honvédoch, ktorí mali nočnú cvičbu, zabil jeden vytrhnutý strom. Honvédi sa všetci rozbehli a sišli sa len v meste, v kasárni, lebo pre víchor nebolo možno ísť v rade.

Nova fabrika na Horniakoch. V terajších časoch, keď sa hospodárstvo následkom cudzozemskej konkurencie tak nevypláca ako by sa vyplácať malo, každému vidieku je vítaná fabrika, lebo si chudobný ľud y takejto

i cez zimu môže zarobiť pár groší. Vláda naša sa stará, aby aj cudzozemský kapitalisti ukladali svoje peniaze do tunajších podnikov a umožňuje zakladanie týchže. A opravdoví ľudomilovia sa aj starajú, aby sa žriedla dôchodku pre chudobný horno-uhorský ľud rozmožili, aby mal ľud zárobok. V trenčianskej stolici fľišpán *Szalarszky* porobil všetky kroky potrebné ku založeniu cukrovej fabriky v tejže stolici, z ktorej kynie ošoh jako pestovateľom repy, tak aj tamjšiemu robotníckemu ľudu a teraz sa dozvedáme že v Dolnom Hámri pri Štiavici zakladajú veľkú fabriku na výrobky zo zlata a striebra. Fabrika bude stáť asi 1 million zlatých a najde v nej prácu do 300 ľudí. Poneváž Uhorsko doteraz skoro všetky zlatnícke články z Viedne bralo, fabrika táto bude mať neomýlné veľký odbyť; prispeje ale i ku hmotnému zveľadeniu radostne sa zmáhajúceho umeleckého priemyslu, ktorý na tento čas u nás ešte nemal dostatočné pole účinkovania.

Gerlachovský štít, štítom Franca Jozefa. V deň narodenín kráľových 18. t. m., zapravili za pekných slávností mramorovú tabulu do brala Gerlachovského štítu vo výške 2663 metrov na pamiatku millenniuma. Kárpátsky spolok zároveň poveril svoje predsedníctvo aby porobil, potrebné kroky, žeby najvyšší vrch našej vlasti Gerlachovský štít pomenovaný bol na meno nášho kráľa: štítom Franca Jozefa Prvého.

Čo všetko nenarobí politika. Katolíci v Šimánde už dávno sú nespokojní so svojim kňazom Ludvikom Szekrényi, povestným agitátorom ľudovej strany, ktorý pre politiku zabúda niekedy na svoje povinnosti. V deň narodenín kráľových všade je vo zvyku, že kňazia už vopred upovedomia veriacich, v ktorú hodinu budú slúžiť omšu za jeho veličenstvo. Szekrényi tohto roku zabudol na tento deň, a práve ho naň viac krát upovedomili. Predstavenstvo obce a finančníctvo predpoludním do 10. hodiny čakali na omšu, ale potom zunjúce čakanie odišli na faru a vyzvali kňaza, aby slúžil omšu. Kňaz odpovedal, že na omšu cele zabudol, čo veriaci s rozhorčením vzali v známosť. Teraz sa obrátia s ponosou ku kaločskému arcibiskupovi.

Pamiatka arcikniežata Ladislava. Dňa 30. augusta posvätia v prítomnosti familie arcikniežata Jozefa kaplnu v rigyaiských horách, ktorú dala postaviť arcikniežacia rodina na pamiatku nešťastného arcikniežata Ladislava. Kaplna stojí na tom mieste, kde arcikniežatu osudným nešťastím vypálila flinta, ktorej náboj zapríčinil predčasnú smrť mladého arcikniežata.

Šľachetný skutok. Ďord *Justh* st. ako patrón nespálskej r. k. cirkve dal opraviť školskú budovu s výdavkom 400 zlatých. Šľachetný skutok chváli sám seba.

Smrť. Gróf Anton *Széchen* dvorný hlavný maršall, zomrel v Aussee dňa 23. t. m. v 77. roku svojho života. — Gróf *Széchen* svojho času bol hral veľkú rolu proti cirkevnopolitickým zákonom a následkom toho bolo, že utratil dôveru slobodomyselných kruhov.

Kanáľ medzi Budapešťou a Segedinom. Barón Fedor *Nikolics* a Ladislav *Koltor* už dávnejšie dostali povolenie k predpracám kanálu, ktorý by spojoval Segedin s hlavným mestom, ale chýr o tomto smelom podujatí bol zamkol. Teraz chcú spomenutí podnikatelia s pomocou cudzozemských kapitalistov prekopat kanál, ktorého stavba stála by 40 millionov. Čiara tohoto kanálu by viedla: z Budapešte po Dömsödu cez zatvorené šorokšárske rameno Dunaja, z Dömsödu popri Kun-Szt-Miklósi a Izáku po stanicu v Péteri, kde by sa po prerezaní železničnej čiary utvorili dve ramená, jedno do Čong-

rádu a druhé do Segedina, kde by sa kanál ústil do Tisy. Jestli sa podarí shromaždiť potrebný kapitál, práce by sa začaly už budúceho jara.

Oheň v kostole. V Strednej Revúci (líptovská st.) dňa 21. t. m. chytil sa oltár plameňom a bol by vyhorel celý kostol, keby nešťastie zavčasu nebol spozoroval Martin Ruža, ktorý hneď urobil krik. Jako povstal oheň na oltári, nevedia.

Nuncius Taliani u kráľa. Jako známo, namiesto bývaleho zástupcu pápežovho na viedeňskom dvore Agliardyho vymenovaný je arcibiskup Taliani. Jeho veličenstvo kráľ v utorok dňa 25. augusta prijal vo slávnostnom výsluchu arcibiskupa Talianiho, novo vymenovaného pápežského nunciusa a vtedy prevzal poverujúcu listinu. Jako vždy, tak i teraz, tento akt previedol sa za obvyklých slávností.

Nešťastie v Pätikostoloch. Zpomedi ranených pri strašnom výbuchu v Pätikostoloch zomrelo dosavád 8 osôb a ešte mnohé ležia v nemocnici. Všetci skoro sú tak ťažko ranení, že zostanú bedarmi na celý svoj život. Stav *Köszla*, v ktorého obchode sa výbuch udal, natoľko sa zlepšil, že ho pravdepodobne vylieča, ale zdravý človek vraj nikdy z neho nebude. Jako známo, nešťastie zapríčinila neopatrnosť *Köszlova* a následkom tohto z jeho značného majetku odškodnia tých, ktorí sa nešťastím stali neschopnými zárobku. Jeho manželka sa aspoň namáha, aby sa s ranenými priateľskou cestou vyrovnala.

Tohoročná žatva v Rusku. Tohoročná žatva v Rusku, tohto jedného z najväčších našich konkurentov v cudzozemskom obchode so sbožím, sa nevydarila tak, jako sa to očakávalo. Dľa úradného výkazu zrno obilia je nie cele zodpovedajúce, slamy ale majú hojnosť. Na pobreží Baltického mora, potom od Volgy až po Kaspické more bola žatva dobrá, v severozápadných guberniach a v údolí Dniepru dosť dobrá, v Kaukaze a na Krime ale stredná.

Notára uväznili. Šarkadského notára Karola *Lestyána* zatkli žandari pre štrnásťnásobné falšovanie koňských passov. S ním spolu zatkli i gazdu Jozefa *Šarkadiho*, ktorý ukradol devätnásť koní a pre tieto falšoval *Lestyán* koňské passy.

60 husárov ochorelo. V husárskej kasárni vo Viedni asi 60 chlapov 7. husárskeho pluku onemocnelo za príznakov otrávenia. Zpočiatku každý myslel že husári ochoreli na cholerinu. Pozdejšie však ustálili, že onemocnenie pochádza od otrávenia olovom, lebo prišli na to, že ono pochádza pravdepodobne z nedostatočného potiahnutia cínovou glasúrou olovených nádob, v ktorých pre husárov jedlá podávali. Chorých husárov lieča v nemocnici.

Otrávil sa na krštení. V haličskej obci *Dolechov* pozval istý *Roch*, koňský kupec 36 osôb na hostinu z príležitosti, že sa mu narodil syn. Všetci hostia onemocneli hneď na mieste za príznakov otrávenia. Prčinou onemocnenia bolo, že jedli fazulu, ktorú uvarili v hrnci, v ktorom deň pred tým varili protijed pre kone. Vzdor rýchlej lekárskej pomoci jeden hosť zomrel.

Dolu klobúky! Švédsky kráľ *Oskar II.* na svojej ceste v Norvézsku, kde by pri spravovaní krajiny chceli mať tiež tak rozhodné slovo jako Švédania, raňajkoval na jednej železničnej stanici a tu norvéžski ľudoví speváci spievali vlastenecké piesne pred stanicou. Keď prestali spievať práve vysiel kráľ, aby sadol do železničného vozňa. Medzi týmito si však speváci ukončiac spev, položili na hlavu klobúky a jeden robotník, ktorý stál blízko vozňa, tiež si položil čiapku na hlavu. Avšak kráľ rozčulene zvolal na neho: „Dolu klobúk!“ a v na-

sledujúcom okamihu vlastnou paličkou srazil robotníkovi čiapku s hlavy. Výjav, rozumie sa, najtrapnejšie sa dotknul prítomných.

Namiesto pokladu smrt'. V zemplínskej obci Sv. Imre po tieto dni pochovali starého človeka Petra Jungreisa, ktorý súc slabý na rozume cez celý svoj život hľadal poklady v horách. Zanedbával svoje pekné gazdovstvo a po nociach tkol sa v lesoch s motykou a rýlom. To bolo príčinou aj jeho smrti, lebo ho našli zaspaného v jednej jame, ktorú kopal už od niekoľko dní, mysliac že je tam zlato.

Poklad jednej lode. Francúzska loď zvaná Danae roku 1811 v triestskom prístave sa potopila. Na parníku bol veľký poklad: tri milióny frankov v zlate a veľkej ceny šperky jednej francúzskej kňažny. Mnoho podujimateľov, i francúzska vláda dala hľadať tento poklad, ale marne, lebo parník hlboko sa zaryl do hlienu a potapači nemohli poklad vyzdvihnúť. Teraz sa opäť našiel podnikateľ, ktorý s tromi potapači hľadá poklad. Zdá sa, že on bude mať väčšie šťastie ako jeho predchodcovia, lebo už niekoľko delových guľ a iné predmety vyťahli potapači a hovoria, že sama loď neporušená leží na dne morského, teda i poklady že musia tam byť.

K OBVESELENIU.

Poľahčujúca okolnosť.

Súdca pojednáva pravotu pre urazenie na cti.

— Prečo ste nazvali žalobníka, ktorý nedal k tomu príčinu, *starým somárom!*

— Lebo ho ja, prosím pekne, poznám už *tridsať rokov.*

Pred kasárňou.

I. sused: Sused, či neviete prečo musia títo vojaci stáť tak dlho na jednej nohe?

II. sused: Nuž preto, že keď im vo vojne odstrelia jednu nohu, aby vedeli chodiť aj na jednej.

ODKAZY REDAKCIE.

Pán *Jozef Terdj* v T: Ráčite sa pýtať, že čo to za logika, keď „Kreštan“ úpenlivo prosí svojich čitateľov, aby si nedali nič natiskáť, a on napriek tomu

úprimne vyznáva, že kalendáre ľudovej strany boli poslané aj takým, ktorí si ich nežiadali. Nuž toto je jedno-ducho „kňazská“ logika, dľa ktorej je kňazom všetko dovolené, inému ale nič. Aj tuto sa dokázala pravda toho starého porekadla, že „kňazia vodu kázu a víno pijú.“ Keby sme to my tak boli niekomu poslali niečo, bez toho aby si to bol rozkázal, bolo by to bývalo nádavok do obrezaných, do bezočivých a Pán Boh vie ešte do čoho. Nuž vidíte my sme to vedeli, že p. Bleszkány natiska svoj kalendár aj takým, ktorí si ho nepýtajú, ale sme ani slovo nehovorili o tejto veci a keby ste nás nebol upozornil na to, neboli by sme veru ani slova ztratil na takúto prevrátenosť pochopov.

My sme ostatne na logické kotmelce so strany Kreštana už dávno privyknutí, a tak sa už ani ničomu nečudujeme.

Pán „*Pritomný*“ v Brusne: Dopis sme dostali až vo štvrtok rano a tak ani pri najlepšej vôli nemohli sme ho v tomto čísle uverejniť. V budúcom na iste.

Pán *J. K. v. Ž.*: Ráčite nás upomínať, že prečo nemeríme „Kreštanovi“ takou mierou, ako on nám. Odpusťte nám, ale my sme opravdoví katolíci a tak, kto do nás skalou, my do toho chlebom. „Kreštan“ celé mesiace rozpisoval sa o tom svätodušnom obraze, my mu jeho poklesky v kalendáre ľudovej strany prehládame.

LITERÁRNY OZNAM.

Úctive dávam na vedomie vct. predstavenstvám školským a pp. učiteľom, že prevzal som do svojho nákladu **J. Zigmundíkovu** školskú knižočku

A MAGYAR NYELV ISKOLÁJA,

ktorá práve v 5. vydani tlač opustila. Cena pevno viazaného výtisku úhľadnej formy jako pri 4. vydani je 20 kr. Ct. objednávky prosím odteraz výlučne na podpísaného nakladateľa upravovať.

S úctou

Adolf Horovitz,

nakladateľ a knihkupec v Trnave.

Budapešianska bursa a úradným značením cien dňa 27. augusta.

Obilie	Jakošť dia hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere		Peniaze	Tovar	Cenne papiere		Peniaze	Tovar
		od	do								
Pšenica žltá	77-81	6.80	7.05	Štátny dlh.				Prvá uhor. poisť. spol.	4030	4050	
„ biela	77-81	6.95	7.05	Uhorská zlatá renta 4%	122.50	123.00		Pešt. uh. kupec. b.	1170	1172	
„ žltá	77-81	6.90	7.20	„ korunová renta 4%	99.50	99.55		Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	7760	7770	
Raj žltý	70-72	6.00	6.10	Uhorské regalové úpisý 4%	100.00	101.00		Salgó-tarjána baňa na uhlie	598.00	600	
Jacmeň na krm.	60-62	3.90	4.50	„ premiové úpisý	156.50	158.50		Záložné listy.			
„ na palku	62-64	5.	5.50	Uhorská tiskovo-segedínska po-				Uhorského pozem. úverkového			
„ na varku	64-66	6.	7.50	žička 4%	139.25	140.25		ústavu 5%	101.50	102.00	
Ovos	39-41	5.90	6.00	Uhorská žel. požička 4% v zl.	123.25	124.25		Uhorského úver. záložného ús-			
Kukurica	73	3.80	3.90	vyvážkové úpisý 4%	103.25	104		tavú 4%	100.50	101.00	
Proso				Spoločná požička v bet. penia-				Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	100	100.50	
Repica				zoch 4%	100.55	101.00		Peniaze.			
Dateľinové semá		9.90	10.00	Žreby.				Cisársky dukát.	5.63	5.68	
„ žerone				Spolku „Jó sziv“	2.90	3.20		Dvadsať-frankovník	9.50	9.52	
Svínska masť poľská		50.	51.	Uhorského „Červeného kríža“	8.00	8.40		Nemecká ríšska marka	58.60	58.80	
„ „ vlašská				Rakúskeho	18.25	18.60		Striebro			
				Bazilika	6.00	6.30					

Knižtičiareň Viktora Hornyánszkého v Budapešti.